

გამომცემლობა
«ქეი»

ვუძღვნი მამის, ლიტერატორ დანიელ რამიშვილის, ხსოვნას
ლევან რამიშვილი

Bhagavad Gita
Translated and with commentaries by Levan Ramishvili
Illustrated by Alexander Florensky
Publishing house Act
Tbilisi 2025

ბჭაბუკა და მითა

ბჭაბუკა და მითა
მითა და მითა

„მტკიცედ მჯერა „ბჰაგავად გიტას“ ძირითადი პრინციპის, ყოველთვის ვცდილობ მახსოვდეს და მოქმედებისას მის მიხედვით ვიხელმძღვანელო, აგრეთვე ვესაუბრო მასზე იმათ, ვინც მის შესახებ აზრს მეკითხება და ჩემს თხზულებებშიც ავსახო“.

„კრიშნა რომ არ ყოფილიყო, ღმერთის შესახებ ჩვენი წარმოდგენაც არ იარსებებდა“.

„კრიშნას მთელი მოძღვრება და მთელი მისი ცხოვრება მხოლოდ სიყვარულია. კრიშნა არაფერს იღებს, გარდა სიყვარულისა, და მხოლოდ სიყვარულით მოქმედებს, მხოლოდ მისით სუნთქავს და მისით საუბრობს“.

„კრიშნას მეტაფიზიკური იდეა ყველა ჭეშმარიტი ფილოსოფიური სისტემისა და ყველა რელიგიის მარადისი და უნივერსალური საფუძველია“.

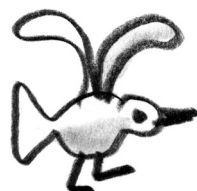
ლევ ტოლსტოი

„ბჰაგავად გიტა წიგნთა წიგნია... ის წიგნთა შორის უპირველესია: ისეთი შთაბეჭდილება რჩება, თითქოს მთელი იმპერია გველაპარაკებოდეს; მასში არაფერია წვრილმანი, უმნიშვნელო, ყოველივე დიდი, თანმიმდევრული და მშვიდია; ესაა ხმა ძველთუძველესი გონებისა, რომელიც მსჯელობს სხვა ეპოქასა და კლიმატში, მაგრამ იმავე კითხვებზე, ჩვენ რომ გვანუხებს“.

რალფ უოლდო ემერსონი

„ყოველ დილით გონებას განვიბან „ბჰაგავად გიტას“ განსაცვიფრებელ, კოსმოლოგიურ ფილოსოფიაში, რომელთან შედარებით ჩვენი თანამედროვე მსოფლიო და მისი ლიტერატურა უსუსურად და უმნიშვნელოდ გამოიყურება“.

ჰენრი დევიდ ტორო

მთარგმნელისაგან

„ბჰაგავად გიტა“ კაცობრიობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი წიგნია. მსოფლიოს გამოჩენილი მოაზროვნეები მას „კაცობრიობის წმინდა წერილსა“ და „ადამიანის ბიბლიას“ უწოდებენ. ინდოეთში გავრცელებული აზრით, მასში თავს იყრის და მთელი სისავსით ვლინდება ძველი ინდური ფილოსოფიის ყველა მიმართულება. ევროპა მას 1785 წელს გაეცნო. დღეს ევროპულ ენებზე „გიტას“ ასეულობით თარგმანი არსებობს. მან ბევრ დიდ შემოქმედზე იქონია უდიდესი გავლენა. „გიტას“ სიღრმითა და მშვენიერებით აღტაცებულნი იყვნენ: მაჰატმა განდი, რაბინდრანათ თაგორი, იოჰან ვოლფგანგ გოეთე, ფრიდრიხ შეგელი, არტურ შოპენჰაუერი, ალბერტ აინშტაინი, პერსი ბიში შელი, უორდსუორთი, რალფ ემერსონი, რომენ როლანი, ოლდოს ჰაქსლი, ჰერმან ჰესე, ალბერტ შვეიცერი, უოლტ უიტმენი, ტომას ელიოტი, ივან ბუნინი, ლევ ტოლსტოი...

ინდოეთი არა მხოლოდ ქვეყნის სახელწოდებაა, არამედ დედამიწის ერთ-ერთი უძველესი და მრავალფეროვანი ცივილიზაციის სახელი.

თანამედროვე ინდოეთში თოთხმეტამდე მარტო ლიტერატურული ენა და ამდენივე თვითმყოფადი, მრავალფეროვანი და

უხვმწვერვალიანი ლიტერატურაა. აქ უძველესი დროიდან არსებობს ექვსი მხოლოდ ორთოდოქსული რელიგიურ-ფილოსოფიური სისტემა და მაინც გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, რომ „ბჰაგავად გიტა“ ინდური პოეზიის, ფილოსოფიისა და რელიგიური აზრის (ეს ცნებები კი ინდოეთში არასოდეს ყოფილა ერთმანეთის-

გან გამიჯნული) ერთ-ერთი უდიდესი ძეგლია; სწორედ იმიტომ, რომ მასში ჰარმონიულადაა შერწყმული რელიგიური თეორია და პრაქტიკა, ფილოსოფია და პოეზია, „გიტას“ პოეტური თარგმანის გაკეთება თარგმანის ხელოვნებაში მიუღწეველ ამოცანადაა მიჩნეული. ერთ-ერთი ყველაზე ავტორიტეტული სანსკრიტოლოგი და „გიტას“ მთარგმნელი, აკადემიკოსი ბორის სმირნოვი, აღნიშნავს, რომ „პრაქტიკამ უარყო „გიტას“ მეტრული საზომით თარგმნის ცდა“, რადგან „მეტრულ საზომში მოქცეულმა „გიტას“ ტექსტმა არ შეიძლება შინაარსობრივი სახეცვლილება არ განიცადოს, რაც დაუშვებელია ისეთი ხასიათის ნაწარმოებისთვის, რომლის თითოეული სიტყვა მნიშვნელოვანი აზრის მატარებელია და მისი უმცირესი ნიუანსის გადმოსაცემად არის დამუშავებული“. პოეტური თარგმანის უარყოფით მხარედ სმირნოვი ზეაღმატებულ, პათეტიკურ ტონსაც მიიჩნევს, რომელიც „გიტასთვის“ სრულიად შეუფერებელია და რომელსაც, მისი აზრით, შეუძლებელია მთარგმნელი გაექცეს, თუმცა იქვე მიუთითებს, რომ „გიტას“ უკვე არსებული თარგმანების ნაკლი ის არის, რომ „მათი უმეტესობა მეცნიერულ-ფილოლოგიური ხასიათისაა“. ჯავაჰარლალ ნერუ¹ შენიშნავს, რომ „ამ თარგმანებს ორიგინალის პოეტური და ენობრივი ბრწყინვალეობა აკლიათ და ამიტომ სანსკრიტული² ტექსტის ღირსებასა და ძალმოსილებას სრულად ვერ გადმოსცემენ“. რადჰაკრიშნანის³ აზრით, „თარგმანს ის გარემოება აძნელებს, რომ „გიტა“, ისევე, როგორც „უპანიშადები“,⁴ სახელგანთქმულ ლიტერატურულ ძეგლსაც წარმოადგენს და დიდი ფილოსოფიური სისტემის გამოხატვის საშუალებასაც“. სმირნოვი ძალზე ზუსტად ხსნის „გიტას“ თარგმნის სირთულეს: „როგორც შეუძლებელია პლატონის დიალოგების პნკარედის ენით თარგმნა იმის მაგივრად, რომ ამ ნაწარმოების მხატვრული ფორმა შესაბამის-

ად გადმოიცეს; როგორც შეუძლებელია ბერძნული ტრაგედიების პოეტური ფორმის გადმოცემისას დავიწყებულ იქნეს მათი ღრმა ფილოსოფიური შინაარსი, ასევე „გიტას“ თარგმნისას შეუძლებელია მისი არსის რომელიმე მხარეს მიეცეს უპირატესობა, რადგან „გიტას“ მხატვრული მხარე ისეთივე არსებითია, როგორიც ფილოსოფიური. მისი მთარგმნელის ამოცანა შეიძლება „ღვთაებრივი კომედიის“ მთარგმნელის ამოცანას შევადაროთ. ორივე შემთხვევაში მთარგმნელს მკაცრად მოეთხოვება დედანში გამოვლენილ ფილოსოფიურ და მხატვრულ შინაარსს შორის წონასწორობის შენარჩუნება“. ისევე სმირნოვს რომ დავესესხოთ, გიტას მთარგმნელს თანაბრად მოეთხოვება როგორც მეცნიერულობა, ისე მხატვრული თარგმანი.

ამ სირთულის დაძლევა სმირნოვმა, ისევე, როგორც „გიტას“ ბევრმა სხვა მთარგმნელმა,⁵ მისი თავისუფალი ლექსით თარგმნით სცადა, რასაც, რა თქმა უნდა, თავისი გამართლება მოეძებნება,⁶ მაგრამ თავისუფალი ლექსი, მიუხედავად იმისა, რომ პროზაულ თარგმანზე უფრო პოეტურად ჟღერს, მეტრული საზომის ლექსს მაინც ვერ ცვლის, რადგან მოკლებულია მის მუსიკალურობას, რის გამოც მკითხველზე ზემოქმედების ძალას კარგავს. შემთხვევითი არ არის, რომ „ბჰაგავად გიტა“ სწორედ კლასიკური და არა თავისუფალი ლექსის ფორმითაა დაწერილი, ყოველი ლიტერატურული თარგმანი კი, რაც უნდა ვთქვათ, ორიგინალის მხატვრულ სიმაღლეს უნდა უახლოვდებოდეს. როგორც რუსი მთარგმნელი ფიოდოროვი მახვილგონივრულად შენიშნავს, „პროზად ნათარგმნი ლექსი ოპერის ან პიესის სცენაზე დეკორაციისა და თეატრალური კოსტუმების გარეშე დადგმას ჰგავს“. „რომც დავუშვათ, რომ სიტყვების მნიშვნელობას და მათი სქოლასტიკური ძალის

ՕՂՅՈՒՆ ԶՈՒՄՅՈՂՄԱՆ

Ձեռքեր, ինչ որ
հաճի Ձեր զոհին,
ծախե՛ք ԼՍԵՇՏՈՂՆԻՆ!

თავი პირველი

არჯუნას სასოწარკვეთილება

ღირითარაშტრამ თქვა:

- 1.1. წმინდა ალაგას, კურუთა ველზე, სად შემართული ბრძოლად ჯარია, მითხარ, რას იქმან ჩემი შვილები ან პანდაველნი, გთხოვ, სანჯაია!

სანჯაიამ თქვა:

- 1.2. რა ნახა მეფე დურიოდჰანამ პანდაველების ლაშქართა წყობა, მაშინვე მოძღვარს ეახლა თვისას და ყოველივე წვრილად აცნობა.
- 1.3. უთხრა, გახედე, მასწავლებელო, პანდაველების მხედრობას ძლიერს, მოხერხებულად განწყობილს ომად, შენგან ნაწრთობი მოწაფის მიერ.

- 1.4. ნახე, აქ არის კურუთა ჯარი, ურიცხვი გმირი და მოისარი,
ბევრი ბჭიმას და არჯუნას სწორი და უძლეველი დრუპადას დარი.
- 1.5. გვერდს უმშვენებენ მათ ჩეკიტანა და პურუჯიტი, მძლე, ვითა ხარი.
კაშთა ხელმწიფე, კუნტის მთავარი და შაიაბა – დევგმირთა გვარი.
- 1.6. აგერ მძლეთამძლე უდჰამანიუ, უტამანუჯა, ძალგულოვანი,
ძენი სუბჰადრას და დრაუპადის – ეტლით მებრძოლი, ნაცადი სპანი.
- 1.7. ნახე, თუმცა-ლა ჩვენშიც ბევრია კაცი ნაქები, ჭკუით, მარჯვენით,
ვინც განალაგებს ჯარს გონივრულად და წარუძღვება წინ გამარჯვებით.
- 1.8. ჯერ შენ რად ღირხარ, ან ლომი ბჭიშმა და სხვა გმირები, ბევრგზის ვნებულნი,
აშვათჰამა და სომადატას ძე, ბრძოლაში მუდამ გამარჯვებულნი?!
- 1.9. კიდევ ბევრი გვყავს გმირი ერთგული, ჩემთვის სიკვდილის ჩამგდები არად,
ომში ნაცადი და შეჭურვილი სახელოვანი მეომრის დარად!
- 1.10. ბაბუა ბჭიშმა წინ უძღვის ლაშქარს, ძალაა მისი განუზომელი,
თავს დაჰკანკალებს, თუმც ბჭიშმა პანდავთ, წინ დაგვიდგება მათგან რომელი?!
- 1.11. თავის ადგილზე დადგეს ყოველი! დაე, ვერ გვძლიოს პანდავთა შიშმა,
არ გავაკაროთ ავისმდომელი, ყველამ ერთგულად დავიცვათ ბჭიშმა!

სვამი ჩიგანიაგაგა
ტყაბაგაგა ტიბა ჟა მატაბატაგა

ბჰაგავად გიტა და მაჰაბჰარატა

გიტა¹ მსოფლიოს ერთ-ერთი უძველესი და ყველაზე გრძელი პოემის, მაჰაბჰარატას მეექვსე, ბოლო ნაწილია, მაჰაბჰარატა და რამაიანა კი – ინდოეთის ორი უდიდესი ეპოსი. მაჰაბჰარატას მასში თავმოყრილი სიბრძნის საგანძურის გამო ზოგჯერ მეხუთე ვედასაც უწოდებენ. ვედური ტექსტების შემდგენელად მიჩნეულ ვედა-ვიასას ეს კოლოსალური ნაშრომი დაახლოებით ასი ათასი სტროფისგან შედგება. ინდოეთში ამბობენ, რაც მაჰაბჰარატაში არ არის ახსნილი, იმის ცოდნაც არ ღირსო... მასში მოთავსებულია იმ დროს გავრცელებული მაღალი ზნეობრივი ღირსების მქონე მოთხრობები, ლეგენდები, მითები, ფილოსოფიური განსჯანი და ისტორიული ამბები; მაგრამ ეს ყველაფერი ისეა შედგენილი, რომ ბჰარატას სამეფო გვარის ორ განატოტს შორის ძმათამკვლელი ომის ამბის სიუჟეტურ ქარგას არ არღვევს.

ქრისტეს შობამდე ბევრად ადრე² ჩრდილოეთ ინდოეთში ბჰარატას მძლავრი სამეფო ყვაოდა. იმ დროისთვის, როცა ეს ამბები მოხდა, სამეფოს ორი ძმიდან უმცროსი, პანდუ, მართავდა, რადგან დირითარაშტრა, უფროსი უფლისწული, ბრმადშობილი გახლდათ, არიელთა სანატანა დჰარმას („მარადი კანონის“) მიხედვით კი, ბრმა უფლისწულს არ შეეძლო, სამეფო ემართა.

მეფე პანდუს ორი ცოლი ჰყავდა, კუნტი და მადრი. მადრისგან მას სამი ვაჟი შეეძინა – იუდჰიშთჰირა, ბჰიმა და არჯუნა, კუნტისგან კი ტყუპები – ნაკულა და საჰადევა. მის ძმას, დირითარაშტრას, ცოლმა, განდჰარიმ ასი ვაჟი გაუჩინა. განდჰარი ძლიერ ერთგული მეუღლე გახლდათ. შეიტყო თუ არა, რომ მის მეუღლეს თვალის ჩინი წართმეული ჰქონდა, მაშინვე თვალები აიხვია და ქვეყნიერების ყურების სიხარულზე უარი თქვა.

პანდუს, ქვეყნის ხელმწიფეს, ბრაჰმანი (უმაღლესი კასტის წარმომადგენელი – ღვთისმსახური და სწავლული) შემოაკვდა. ამ ცოდვის გამოსასყიდად მან ტაპასას (ასკეზის) შესრულება გად-ანწყვიტა და ტყეს მისცა თავი, შვილები კი აღსაზრდელად თავის უჩინო ძმას, დირითარაშტრას, დაუტოვა. სამეფო მისმა და დირითარაშტრას ბიძამ, ბჰიშმამ, ჩაიბარა. ორივე სამეფო შტოს შთამომავლები მას სიყვარულით დიდ ბაბუას ეძახდნენ. ბჰიშმა უფლისწულთა განათლებასა და განვითარებაზე ზრუნავდა. დრონა აჩარია,³ დაბადებით ბრაჰმანი, მაგრამ მშვილდ-ისრისა და სამხედრო ხელოვნების უბადლო მცოდნე, ყმანვილთა აღმზრდელად დაინიშნა.

ბჰიშმა მაჰაბჰარატას ერთ-ერთი უკეთილშობილესი პერსონაჟია. მან უარი თქვა ტახტზე, რათა მამისთვის იმ ქალწულზე დაქორწინების საშუალება მიეცა, რომელზედაც მზე და მთვარე ამოსდიოდა და რომლის მშობლებმაც ქორწინების წინ პირობა წამოაყენეს, ჩვენი ქალიშვილის მომავალი პირმშო ტახტის მემკვიდრე უნდა გახდესო. თავგანწირვისა და შვილის მოვალეობის აღსრულების სურვილით გულანთებულმა ბჰიშმამ დაიფიცა, რომ მომავალში მისი შვილები მამამისის მემკვიდრეს ტახტს რომ არ შესცილებოდნენ, ცოლს არასოდეს მოიყვანდა. სიხარულის ექსტაზში მამამ ასე დალოცა ბჰიშმა: „...მანამდე არ წახვიდე ამ სოფლიდან, სანამ თვითონ არ ისურვებ!“

დრონა აჩარიამ პანდუსა და დირითარაშტრას ყველა ვაჟს სამხედრო მეცნიერება შეასწავლა. ისინი ყველანი ერთნაირი მზრუნველობით, ერთ ჭერქვეშ, ძმებივით იზრდებოდნენ. საერთო გადანწყვეტილების მიხედვით, ტახტზე პანდუს უფროსი ვაჟი იუდჰიშთჰირა უნდა ასულიყო.

დროთა განმავლობაში ყველას თავისი ხასიათი და პიროვნული თვისებები ჩამოუყალიბდა. იუდჰიშთჰირა დჰარმას (რელიგიური კანონის) ხორცშესხმად იქცა – კეთილშობილსა და პირდაპირს ჭეშმარიტება უყვარდა. ბჰიშმა დაუფიქრებლობით, გამბედაობითა და უზარმაზარი ძალით გამოირჩეოდა. არჯუნა რაინდობისა და გმირობის განსახიერება გახლდათ. მას ყველა ის თვისება ჰქონდა მომადლებული, რომელთა გამოც ნებისმიერ ცივილიზებულ ეპოქაში ხალხს თავისი რჩეული უყვარს.

ხუთი კეთილშობილი პანდაველი ყველას უყვარდა; რაც უფრო დიდ სიძნელეს აწყდებოდნენ ძმები ცხოვრებაში, მით უფრო მეტად იფრქვეოდა მათგან სიმშვიდის, მოთმინების, რწმენის, სიყვარულის, შემწყნარებლობისა და კეთილშობილების მშვენიერი სურნელი.

სრულიად საპირისპიროს წარმომადგენდა ასი კაურავის (კურუს შთამომავლის) გუნდი. მათგან უფროსი, დურიოდჰანა, ეშმაკი და გულბოროტი გახლდათ. თავი ავი ზრახვებით ჰქონდა სავსე, ინტრიგებს ხლართავდა და სულ იმას ცდილობდა, თავისი სულმდაბალი საწადელის ასასრულებლად რაიმე უკუღმართობა გამოეგონა. ბავშვობიდანვე კარგად უწყოდა, რომ ტახტისკენ მიმავალ გზაზე ყველაზე დიდ დაბრკოლებად იუდჰიშთჰირა გაუხდებოდა. ამავე დროს ისიც ესმოდა, რომ ბჰიმასა და არჯუნას ვერაფერში შეედრებოდა. ერთხელ, ჯერ კიდევ ბავშვობაში, ბოლმითა და ეჭვებით შეპყრობილმა, ბჰიმას მოწამვლა სცადა, მაგრამ პანდაველი მისმა უზარმაზარმა სასიცოცხლო ძალამ იხსნა.

როგორც იქნა, ბჰარატას სამეფოს ტახტის მემკვიდრედ იუდჰიშთჰირას კურთხევის დრო დადგა. როგორც უფროსმა უფლისწულმა, მან სამეფო ჩაიბარა და აუცილებელი კანონებიც

სვამი პიპასანაგა
ქოქცოვანი ბიბას ჟანსაბი

ვივეკანანდა ლექციები გიტას შესახებ

ვივეკანანდა თანამედროვე ინდოეთის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი მოაზროვნეა. მოღვაწეობდა მეცხრამეტე საუკუნის ბოლოს. მას ასობით მილიონი ინდოელი ბავშვობიდან იცნობს, როგორც „ერის მამას“.

ვივეკანანდას ნააზრევმა უდიდესი გავლენა მოახდინა არა მხოლოდ ინდოეთის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ხასიათზე, არამედ ინდური ფილოსოფიის განვითარებაზე საერთოდ.

1893 წელს ჩიკაგოში „რელიგიათა პარლამენტის“ წინაშე ვივეკანანდამ წარმოთქვა სიტყვა, რომელმაც მას მსოფლიო აღიარება მოუტანა. მან ლექციებით ამერიკა შემოიარა და მთელი შემოსული თანხა გაჭირვებულ თანამემამულეებს გაუგზავნა. ამერიკელები მას უწოდებდნენ „ორატორს ღმერთის უფლებებით“. მისი ნაშრომები დღემდე პოპულარულია როგორც ინდოეთში, ისე დასავლეთში.

„თუ გსურთ გაიგოთ, რა არის ინდოეთი, იკითხეთ ვივეკანანდა“ – წერდა რაბინდრანათ თაგორი.

შანი საერთაშორისო

სტუდენტური ასოციაცია

შრი აურობინდო

სწავლების არსი

შრი აურობინდო გჰოში (1872-1950) – ინდოელი ფილოსოფოსი, პოეტი, რევოლუციონერი, ინდოეთის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ორგანიზატორი, იოგი, გურუ და ინტეგრალური იოგას ფუძემდებელი. რაბინდრანათ თაგორთან, რამაკრიშნასთან, ვივეკანანდასთან და მაჰატმა განდისთან ერთად ისეთ პიროვნებათა რიცხვს განეკუთვნება, რომლებიც, შოთა რუსთაველის ან ვაჟა-ფშაველას მსგავსად, ერის სიმბოლოდ იქცევიან ხოლმე, რადგან მის უმაღლეს იდეალებს გამოხატავენ.

ჩვენ წინაშეა ღვთაებრივი მასწავლებელი და მისი მონაფე – ადამიანი; ისლა დაგვრჩენია, ნათლად ჩამოვაყალიბოთ მისი დოქტრინის კონცეფცია. ნათელი კონცეფცია, რომელიც სწავლების არსს, მის გულის გულს გამოხატავს, აქ განსაკუთრებით საჭიროა, რადგან გიტა, თავისი მრავალმხრივი აზრით, სულიერი ცხოვრების განსხვავებულ ასპექტთა კომპლექსური ხედვითა და

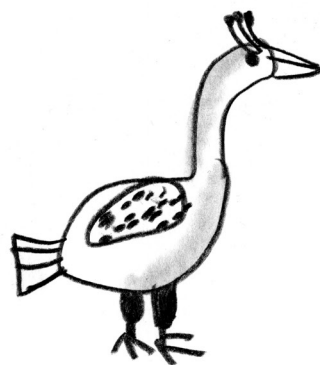
მსჯელობის ქაოსური მსვლელობით სხვა წმინდა წიგნებზე მეტად ქმნის მიკერძოებული ინტელექტუალურობით წარმოშობილი ცალმხრივი, მცდარი ინტერპრეტირების საშიშროებას. ვინმეს მოსაწონი, წინასწარ აკვიატებული მოსაზრების, დოქტრინის ან პრინციპის გასამართლებლად ფაქტის ან სიტყვის გაუცნობიერებლად ან ნახევრად გაცნობიერებულად დამახინჯებას ინდოელი

ლოგიკოსები გაუგებრობის ყველაზე წყალუხვ წყაროდ მიიჩნევენ; აქ კი ისეთ გაუგებრობასთან გვაქვს საქმე, რომელიც შეიძლება ყველაზე კეთისინდისიერმა მოაზროვნემაც კი ვერ აირიდოს, რადგან ადამიანის გონებას სულმუდამ დეტექტივის როლში ყოფნა არ ძალუძს; მის ხასიათშია, ჩაებლაუჭოს რომელიმე ცალმხრივ დასკვნას, იდეას ან პრინციპს, მისი მხარდამჭერი გახდეს და ის მთელი ჭეშმარიტების ახსნად აქციოს, თანაც საკუთარი თავის გვერდის ავლის ამოუწურავ შესაძლებლობასაც ფლობს, ისე, რომ საკუთარ მუშაობაში ამ აუცილებელი და საგულდაგულოდ გადამალული სისუსტის აღმოჩენის თავიდან აცილებაც შეუძლია. გიტა ადვილად იძლევა ასეთი შეცდომის დაშვების შესაძლებლობას, რადგან ადვილია ყურადღება განსაკუთრებულად გაამახვილო მის მრავალ ასპექტთაგან ერთ-ერთზე ან თუნდაც რომელიმე თვალშისაცემ, შთამბეჭდავ ადგილზე, მთელი დანარჩენი თვრამეტი თავი კი უკანა პლანზე გადასწიო, დაქვემდებარებული ან დამხმარე ტექსტის ფუნქცია მიანიჭო და ამით გიტა საკუთარი დოქტრინის ან დოგმის მომხრედ აქციო.

ამის გამოა, რომ ზოგი საერთოდ უარყოფს, გიტა შრომას რომ ქადაგებს, და მას მხოლოდ ცხოვრებისა და შრომისგან განდგომისთვის მოსამზადებელ დისციპლინად წარმოგვიდგენს: დაწესებულ ქმედებათა, ან რაც ხელთ მოგხვდება, იმ საქმის გულგრილი შესრულება ამ შემთხვევაში საშუალებად, დისციპლინად გვევლინება; ერთადერთი ნამდვილი მიზანი ცხოვრებისა და შრომისგან საბოლოო განდგომაა. ძალიან ადვილია, ეს შეხედულება თავად წიგნიდან ციტატების მოტანით და მსჯელობისას მახვილთა გარკვეული განლაგებით გაამართლო, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუკი იმ სპეციფიკურ მნიშვნელობაზე დახუჭავ თვალს, რომლითაც სიტყვა *სანიასა*, ანუ განდგომაა, ნახმარი;

მაგრამ სრულიად შეუძლებელია მიუკერძოებლად კითხვისას ბოლომდე ვუერთგულოთ ამ შეხედულებას, რადგან წიგნის ბოლომდე გამუდმებით ჩაგვესმის შეგონება, რომ მოქმედება უნდა ვამჯობინოთ უმოქმედობას და უპირატესობა *განურჩევლობასა*¹ და შრომის უზენაესი *პურუშასთვის*² მინებების გზით სურვილისგან ჭეშმარიტ, შინაგან განდგომას მივანიჭოთ.

ისეთებიც არიან, ისე რომ საუბრობენ *გიტაზე*, თითქოს მთელი მისი სწავლება ერთგულების დოქტრინით ამოიწურებოდეს და ამის დასტურად მისი მონისტური ელემენტები და აგრეთვე ის მოაქვთ, რომ ყოვლის ერთში მყოფობის კვიეტისტურ³ იდეას წიგნი დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს. რა თქმა უნდა, ერთგულებაზე ყურადღების გამახვილება, ღვთაებრიობის უფლის, *პურუშას* სახით წარმოჩენა, *პურუშოტამას*⁴, ანუ უზენაესი არსების, დოქტრინა – არსების, რომელიც ორივე – ცვალებად და უცვლელ არსებებზე მაღლა მდგომია და რომელიც არის ის, რასაც მის სამყაროსთან ურთიერთობაში ჩვენ ღმერთს ვუწოდებთ – ეს ყველაფერი გიტას ყველაზე არსებით ელემენტთაგან ყველაზე დიდებული რამ არის; და მაინც, ეს ის ღმერთიცაა, რომელშიც თავის მწვერვალს აღწევს ყოველნაირი ცოდნა, ისიც, რომელიც არის მსხვერპლშენიერის მეუფე და რომლისკენაც მივყავართ ყოველგვარ შრომას და სიყვარულის ღმერთიც, რომლის არსებაშიც ერთგულების სული სუფევს. გიტა ამათ შორის უნაკლო წონასწორობას ინარჩუნებს და ხან ცოდნაზე ამახვილებს ყურადღებას, ხან შრომაზე და ხან ერთგულებაზე, მაგრამ ფიქრის მდინარეება ერთბაშად ერთი მიმართულებით რომ არ წავიდეს, სხვებთან შედარებით გამოკვეთილ, განსაკუთრებულ უპირატესობას არცერთ მათგანს არ ანიჭებს. ის ადგილი, სადაც სამივე თავს იყრის და ერთიანდება, არის უზენაესი არსება, *პურუშოტამა*.

ბავშვთა დღი

განმარტებანი

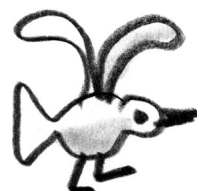
თავი პირველი – „არჯუნა-ვიშადა-იოგა“

არჯუნას სასონარკვეთილების იოგა

არჯუნა („ნათელი“, განთიადის სახელწოდება) – „მაჰაბჰარატას“ გმირი, ერთ-ერთი პანდაველი. პანდაველ უფლისწულთაგან მესამე. კრიშნას მეგობარი. მამაცი მებრძოლი და გონიერი, ხელგაშლილი, ლამაზი ვაჟკაცი; აღსანიშნავია, რომ, თუკი კრიშნა „შავია“ (ანუ გამოუვლენელი), არჯუნა „თეთრია“ – გამოვლენილი. სანქჰიას მოძღვრების მიხედვით, კრიშნა ერთიანი არსის მამაკაცური სანყისია, სამყაროს გამოვლინების პროცესში პასიური (სული), არჯუნა კი აქტიური – ქალური სანყისი – „შაკტი“ (იხ. 3.5), მატერია. არჯუნა შრი კრიშნას ეტლის შეჩერებას სთხოვს. მიუხედავად იმისა, რომ კრიშნა პანდაველთა მხარესაა, ბრძოლაში ის აქტიურად არ მონაწილეობს. მეეტლე სულიერი მოძღვარის, გურუს, სიმბოლოა. გარდა იმისა, რომ უახლოვდება და იდენტიფიცირდება კრიშნასთან, არჯუნას მასთან ნათესაური კავშირიც აქვს: დედამისი კრიშნას მამის დაა, ამასთან არჯუნა კრიშნას უმცროს დაზე, სუბჰადრაზე, ქორწინდება. არჯუნა მეფე პანდუს ვაჟიშვილია კუნტისაგან, „ზეციური“ გენეალოგიის თანახმად კი, ის ღმერთ ინდრას ძეა. პანდაველებისა და კაურავების სამხედრო საქმის მასწავლებლის, დრონას, საყვარელი მოწაფე, არჯუნა ბრძოლის ხელოვნებას პარაშურამასგანაც („ნაჯახოსანი რამა“) სწავლობდა, რომელიც მოგვიანებით ვიშნუს ავატართა (იხ. გვ. 156) კანონიკურ სიაში შევიდა. კჰანდავას ტყეების გადანვაში დახმარებისთვის არჯუნა ღმერთ აგნისგან თავის სახელგანთქმულ მშვილდს, განდივას, იღებს საჩუქრად, ღმერთ კოლაპალეებისგან – ზეციურ იარაღს, ინდრასგან კი, რომელსაც დემონების, დაიტიებისა და დანავების (იხ. 10.14.) დამარცხებაში შველის – დიადემას, რის გამოც იძენს მეტსახელ კირიტინს, ანუ „დიადემით შემკულს“.

გამოყენებული ლიტერატურა

- Swami Ranganathananda. Universal Message of the Bhagavad Gita. Calcutta 2000
- Swami Chinmayananda. The Bhagavad Geeta. Madras. III Edition, 1978-2000 Copies
- The Bhagavad Gita, Krishna's Counsel in Time of War, translated by Barbara Stoler Miller. NY 1986
- The Song of God: Bhagavad Gita, translated by Swami Prabhavananda and Christopher Isherwood. NY 1972
- Jayadayal Goyandka. Srimad Bhagavad Gita, With English Translation and Transliteration. Gorakhpur 1996
- Bhagavad Gita, Unabridged, Translated by Sir Edwin Arnold. NY, 1993. Originally published in 1885
- The Bhagavad Gita, Translated and with preface by Eknath Easwaran. NY 2000
- Sri Aurobindo. Essays on the Gita. Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry. Third impression 2000
- The Complete Works of Swami Vivekananda. Sixth Reprint of Subsidized Edition. Calcutta 1994
- Hindu Classical Dictionary. Eighth edition. New Delhi 1987
- Санскритско-русский словарь. В. А. Кочергина. Москва 1996
- Бхагавад Гита (Песнь Господня). Под редакцией В.В. Антонова. Москва 1991
- Энциклопедия тантры. В. Нугатов. Москва 1997
- Бхагавадгита. Перевод, введение и примечания
- Б.Л. Смирнова. Второе переработанное издание. Ашхабад 1960
- Махабхарата. II. Бхагавадгита. Буквальный и литературный перевод, введение и примечания Б.Л. Смирнова. Второе переработанное издание. Ашхабад 1960
- Б.Л. Смирнов. Санскритский текст. Симф. Словарь. Академия Туркменской ССР. Ашхабад 1962
- Бхагавад Гита. Перевод Бориса Гребенщикова. Благо-Пресс. 2020

მთარგმნელი: ლევან რამიშვილი
ილუსტრაციები: ალექსანდრ ფლორენსკი
კორექტორი: ნინო ჯავახიშვილი
გამომცემელი: გიზო ცაცუა
© ლევან რამიშვილი 2025
ISBN 978-9941-8-6590-9
გამომცემლობა „აქტი“ 2025